

UZASADNIENIE

Powód P. M. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego A. Ł. kwoty 300.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 grudnia 2012r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pozew k. 2-6 akt).

Uzasadniając żądanie pozwu, powód podał, że pozwany był w okresie 10 czerwca 1997 – 31 grudnia 2009 r. wraz z M. M. współnikiem spółki cywilnej działającej pod nazwą (...) s.c. W dniu 5 sierpnia 2009 r. pozwany złożył swojej współniczce w ww. spółce oświadczenie wypowiedzające stosunek spółki cywilnej z końcem 2009 r. W dniu 11 września 2009r. M. M. mająca prawo do reprezentowania obydwójga pozwanych jako współników spółki cywilnej, zawarła w imieniu własnym i pozwanego umowę mającą na celu zapewnienie klientom (...) s.c. usług monitoringu po 31 grudnia 2009 r. przez przedsiębiorstwo powoda przez okres przejściowy dwóch lat. Celem tej umowy było także otwarcie pozwanemu i M. M. możliwości przeniesienia klienteli rozwiązywanej spółki cywilnej do innego podmiotu po upływie tego okresu przejściowego i uzyskanie z racji tego przeniesienia należnej gratyfikacji. Istotnym elementem treści tej umowy było, aby współnicy (...) s.c. dokonali czynności niezbędnych do tego, aby przedsiębiorstwo powoda mogło płynnie z dniem 1 stycznia 2010 r. przejąć monitoring co najmniej 380 klientów dotąd obsługiwanych przez spółkę pozwanych. Najważniejszymi z tych czynności było doprowadzenie do wstąpienia powoda w miejsce dotychczasowego najemcy [(...) s.c.] w stosunek najmu lokalu, w którym znajdowała się stacja monitorująca, doprowadzenie do przeniesienia na powoda prawa do używania trzech pasm częstotliwości radiowej i - przede wszystkim - przeniesienie na powoda jako przedsiębiorcę praw i obowiązków w co najmniej 380 umowach o monitoring z dotychczasowymi klientami (...) s.c. Strony umowy określiły termin, w jakim zobowiązanie przewidziane w §3 ust.3 umowy winno być zrealizowane przez pozwanego i jego ówczesną współniczkę- M. M.. Termin ten przypadął na dzień 25 listopada 2009 r. [§6 ust.6 umowy]. Pozwany i M. M. nie wywiązali się z tego zobowiązania. Pozwany swoimi pismami skierowanymi w imieniu własnym do klientów (...) s.c. wywołał w nich przekonanie o istnieniu sporu w gronie współników tej spółki, co w efekcie spowodowało, iż nie byli oni skłonni wyrażać woli na zmianę podmiotu świadczącego im usługę z (...) s.c. na przedsiębiorstwo powoda- w rezultacie klientela zrezygnowała w ogóle z usługi monitoringu, a znaczna jej część przejęta została przez konkurentów rynkowych, głównie przez (...) sp. z o.o.

Powód podkreślił, że okoliczność ta uprawnia powoda do żądania od pozwanego zapłaty kary umownej przewidzianej **w §7 ust.2 umowy z 11 września 2009 r. Powód zmuszony był odstąpić od umowy w części, ale zgodnie z §7 ust. 3 ww. umowy, odstąpienie od umowy nie zwalnia pozwanych z obowiązku zapłaty kary umownej w kwocie 300.000 zł.** Kwota ta skalkulowana została tak, aby zrekompensować korzyści utracone przez powoda przez brak możliwości monitorowania co najmniej 380 klientów w okresie 2 lat oraz koszty poniesione na uzyskanie koncesji i przejęcie organizacji stacji monitorującej.

Powód podał, że w postępowaniu pojednawczym o sygnaturze II Co 124/12, zainicjowanym przez powoda dnia 25 października 2012 r. doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia dochodzonego w niniejszym sporze oraz do określenia terminu jego wymagalności , zgodnie z jw. 455 k.c.

Z kolei w postępowaniu o sygnaturze akt **XIII GC 948/09** Sądu Okręgowego w Ł. (...) zapadł prawomocny wyrok, oddalający powództwo A. Ł. o ustalenie nieważności umowy, z której powód wywodzi roszczenie dochodzone w sprawie niniejszej. Sądy obu instancji rozstrzygnęły, że M. M. miała prawo reprezentować obydwójce współników (...) s.c. przy zawieraniu umowy z 11 września 2009 r. (pozew k. 2-6 akt).

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew k. 26-29 akt).

W toku procesu strony podtrzymały stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód P. M. (1) od 1989 roku prowadził działalność gospodarczą pod firmą (...) w Ł., zajmującą się naprawą i konserwacją sprzętu powszechnego użytku, montażem systemów alarmowych, montażem telewizji przemysłowej (dowód: wypis z (...) k. 8 akt).

Powód uzyskał na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w dniu 23 czerwca 2009r. koncesję na wykonywanie działalności gospodarczej w ramach przedsiębiorstwa indywidualnego (...) P. M. (1) w zakresie usług ochrony osób i mienia realizowanych w formie bezpośredniej ochrony fizycznej oraz zabezpieczenia technicznego (dowód: decyzja administracyjna k. 9 -10 akt).

Powód posiadał koncesję na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie montażu elektronicznych urządzeń i systemów alarmowych, sygnalizujących zagrożenie ochraniających osób i mienia oraz eksploatacji, konserwacji i naprawach w miejscach zainstalowania, jak również w zakresie montażu urządzeń i środków mechanicznego zabezpieczenia oraz ich eksploatacji, konserwacji, naprawach i awaryjnym otwieraniu w miejscach zainstalowania. technicznego (dowód: decyzja administracyjna k. 9 -10 akt, okoliczność bezsporna).

Pozwany A. Ł. w ramach swojej działalności gospodarczej prowadzonej pod nazwą (...) wykonywał usługi dotyczące montażu systemów alarmowych, montażu telewizji dozorowej, przemysłowej.

M. M. zajmowała się sprzedażą urządzeń, sprzętu do telewizji dozorowej, przesyłowej, alarmy – wszystko co jest związane z ochroną.

Pozwany A. Ł. wraz z M. M. – żoną powoda prowadzili działalność gospodarczą jako wspólnicy spółki cywilnej, działającej pod nazwą (...) Centrum (...) w Ł. na podstawie podpisanej dnia 10 czerwca 1997 roku **umowy spółki cywilnej**.

Umowa spółki została zawarta na czas nieoznaczony.

Celem spółki był monitoring sygnałów alarmowych, usługi techniczne, projektowanie ekspertyzy i montaż systemów alarmowych, telewizji dozorowej, instalatorstwo elektryczne, handel hurt – detal art. przemysłowych krajowych i zagranicznych (§ 2 umowy). Każdy ze wspólników miał wnieść wkład własny w wysokości 25.000 zł.

Na podstawie umowy spółki udziały dwóch wspólników w spółce wyniosły po 50% (§ 5 umowy spółki), a wspólnicy mieli uczestniczyć w zyskach i stratach w częściach proporcjonalnych do wielkości udziałów (§ 8). Sprawy wynikające z zakresu zwykłych spraw spółki, mógł prowadzić każdy wspólnik samodzielnie. Czynności wykraczające poza zakres zwykłych czynności spółki mogli podejmować wspólnicy łącznie, przy czym zobowiązania i wydatki na kwotę ponad 250,00 zł wykraczały poza zakres zwykłych czynności spółki. Podział zysków miał następować natychmiast po upływie roku obrachunkowego równego rokowi kalendarzowemu i po spełnieniu obowiązków podatkowych i dokonaniu rozliczenia.

Ponadto, zgodnie z § 10 wspólnicy spółki zobowiązali się dla spółki pracować solidarnie w celu osiągnięcia zamierzonych korzyści. Zbycie części lub całości udziałów wspólnika na rzecz osoby trzeciej było bez zgody drugiego wspólnika bezskuteczne (§12).

W świetle § 13 umowy każdy ze wspólników mógł wypowiedzieć niniejszą umowę na trzy miesiące naprzód na koniec roku obrachunkowego, a w nadzwyczajnych okolicznościach – natychmiast. Zaś na skutek wypowiedzenia umowy spółka ulega rozwiązaniu (§ 15).

W razie likwidacji spółki po jej rozwiązaniu wspólnicy mieli spieniężyć majątek i zaspokoić zobowiązania spółki, a resztę podzielić proporcjonalnie do udziałów między siebie. Jeśli likwidacja spółki następowała na skutek pozostawania w niej tylko jednego wspólnika – decyduje on o sposobie likwidowania majątku wspólnego (§ 16

umowy). (dowód: kopia umowy spółki cywilnej k. 16 - 18 oraz k. 11- 14; uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 – akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Powód P. M. (1) nie był współnikiem spółki, pomagał w prowadzeniu spółki, był on pełnomocnikiem współników spółki przez okres około 8 lat. Zajmował się też czynnościami technicznymi- instalacyjnymi np. obsługa stacji, podłączanie nadajników, serwisowanie, montowanie systemy alarmowe. Powód P. M. (1) dostawał zlecenia od firmy (...) na usługi w zakresie obsługi klientów (...), wykonywał też naprawy w przypadku awarii sprzętu, ostatecznie została formalnie zawarta umowa pomiędzy P. M. (2) a spółką cywilną (...) na usługi serwisowe. Powód P. M. (1) w ramach prowadzonej przez siebie działalności w porozumieniu z M. M. posługiwał się pracownikami spółki (...), korzystał z urządzeń i bazy danych spółki (...) (dowód: kopia umowy spółki cywilnej k. 11- 14; uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 – akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania powoda w e-protokole rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019r. czas 00:09:18-00:20:13, zeznania pozwanego A. Ł. – e-protokół z rozprawy z 30 października 2019r. czas 01:20:16-01:25:00).

Spółka (...) działała tylko w oparciu o posiadaną przez pozwanego koncesję, dlatego pozwany zajmował się wszystkimi sprawami związanymi z ochroną, z umowami, załatwieniem formalności w urzędach, a także ze sprawami związanymi z bieżącą działalnością np. kontaktami z księgową, rozliczaniem, serwisowaniem stacji (dowód: wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Spółka (...) nie posiadała własnych grup interwencyjnych. Obowiązki w zakresie interwencji i dojazdu do chronionych obiektów powierzała innym firmom, które posiadały grupy interwencyjne (dowód: zeznania pozwanego A. Ł. e-protokół z rozprawy z 30 października 2019r. czas 01:14:52, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 -akta dołączone do przedmiotowej sprawy, wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Do 2007r. spółka cywilna (...) współpracowała ze spółką (...). Następnie nawiązała rozpoczęła współpracę ze spółką (...), która współpracowała ze spółkami (...) i (...). W 2007 roku M. podpisało z (...) umowę o współpracy. (...) na podstawie tej umowy zlecała (...) obsługę w zakresie całodobowej gotowości grup interwencyjnych dla klientów pozyskanych przez (...) s.c. (...) samodzielnie dokonywała monitorowania. (...) zapewniało dojazd patroli interwencyjnych do chronionych obiektów i zlecała (...) monitorowanie sygnałów pochodzących z systemów alarmowych zamontowanych u klientów (dowód: uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 - akta dołączone do przedmiotowej sprawy, wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania powoda w e-protokole rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019r. czas 00:27:16-00:00:32:29).

Spółka (...) świadczyła usługi na rzecz spółki (...) do końca 2009 roku . Między współnikami spółki cywilnej powstał spór co do zasad współpracy (...). Pozwany oceniał, że jest ona dobra, natomiast M. M. uznawała , że w okresie współpracy z tą firmą zmniejszała się liczba obiektów. Powód oceniał, że (...) rozpoczęło nieuczciwą walkę na rynku i zmierzało do przejęcia klientów (...) (dowód: uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 - akta dołączone do przedmiotowej sprawy, wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania powoda w e-protokole rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019r. czas 00:32:29).

Od 2007r. konflikt pomiędzy współnikami spółki cywilnej (...) pogłębiał się z uwagi na brak porozumienia w istotnych sprawach spółki – jej rozwoju i perspektyw na przyszłość. (...) spółki cywilnej nie mogli osiągnąć porozumienia co do przyszłości spółki (...) i inwestowania w jej rozwój. M. M. proponowała doinwestowanie (...) oraz zmianę sprzętu. Pozwany dostał propozycję od spółniczki związane z rozwojem marketingu, reklamy, ale były to propozycje droższe, niż wynikające z zawarcia umowy z (...), z którym prowadził rozmowy (dowód: zeznania pozwanego A. Ł. – e-protokół z rozprawy z 30 października 2019r. czas 01:17:36, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Wspólnicy nie mogli się, także porozumieć co do zakończenia działalności (...) (dowód: wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Około 2 – 3 lat przed wypowiedzeniem udziału w spółce pozwany składał wspólnicze M. M. propozycję podziału majątku spółki, lub sprzedaży przedsiębiorstwa. Pozwany proponował odkupienie udziałów wspólnicze. Dla pozwanego kontynuowanie prowadzenia działalności (...) nie miało sensu, bowiem jego zdaniem, nie było zadowalającego wyniku finansowego spółki – były duże opóźnienia w płatności ze strony klientów. M. M. chciała dalej prowadzić tę działalność (dowód: kopie pism k. 300, 322 akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

W 2007 roku spółka miała około 800 klientów, później ta liczba spadała. W lipcu 2008 roku (...) s.c. miała 422 klientów. W sierpniu 2009 roku spółka (...) miała około 400 – 450 klientów. Spółka straciła także obiekty, które miała z uwagi na obsługę banku, bowiem nie dokonywała działań w zakresie modernizacji systemu monitoringu i dostosowania go do zmieniających się przepisów. Ostatecznie te obiekty zostały odłączone (dowód: uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 verte; kopia rejestru sprzedaży faktur w sierpniu 2009 roku k. 28– 38 akt XGC 860/15 SO w Ł. (...); wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania świadka M. M. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 01:27:24).

Po zakończeniu współpracy z (...), (...) miała podpisane umowy ze spółkami: (...), (...), (...). (...) w pismach kierowanych do klientów (...), informowała ich o możliwości przejęcia klientów i ofercie (...) (dowód: uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 verte; akta dołączone do przedmiotowej sprawy, wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

(...) spółki cywilnej (...) prowadzili rozmowy ze spółką (...) na temat sprzedaży przedsiębiorstwa przez nich prowadzonego. M. M. proponowała zakup za cenę 1.000 zł za obiekt, czyli łącznie około 700.000 – 800.000 zł. Kwota podana przez M. M. była wygórowana, tym bardziej, że (...) nie miało załóg interwencyjnych. Prezes zarządu spółki (...) J. K. , również nie widział możliwości zakupu spółki za taką cenę (dowód: wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania świadka J. K. w protokole e-rozprawy z dnia 19 października 2018r. czas 00:25:46-00:32:22, 00:32:22 -00:50:07).

Pozwany A. Ł. prowadził rozmowy ze spółką (...), która miała patrol interwencyjne. O prowadzonych rozmowach informował wspólniczkę i jej męża –powoda P. M. (1). Do podpisania umowy nie doszło z uwagi na brak zgody M. M. i jej męża P. M. (1) (dowód: wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Konflikt między wspólnikami stale się pogłębiał, tym bardziej, że pozwany przestał akceptować działania powoda jako pełnomocnika spółki i jego doradztwo. Pozwanemu zaczęto utrudniać dostęp do dokumentacji spółki. Umowy spółki były początkowo przechowywane na stacji. Później około roku 2007 umowy zostały zabrane do domu wspólniczki M. M.. Dokumentacja za dany miesiąc znajdowała się w biurze, za kolejne u księgowego na ul. (...) i wspólniczka spółki (...) uniemożliwiła pozwanemu korzystanie z tej dokumentacji (dowód: wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Pracownicy spółki (...) mieli zakaz przekazywania pozwanemu numerów telefonów klientów. W książce służb znalazła się notatka -w punkcie trzecim o treści: „klientom, którym nie wystarczają nasze wyjaśnienia dotyczące wskazanych pism, podajemy poniższe numery telefonów. Nie podajemy tych numerów Ł.". Jeden z numeru telefonów należał do P. M. (1), zaś drugi do P. G. (dowód: kopia książki służb k. 30 oraz k. 106 XGC 860/15 SO w Ł. (...); wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania świadka A. N. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 00:36:11, zeznania świadka R. M. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 00:47:42).

Wspólniczka spółki (...) wydała polecenie służbowe pracownikom, aby nie **wpuszczać do pomieszczeń pozwanego** A. Ł. i również powód P. M. (1) zabronił wpuszczania pozwanego na stację monitoringu. Pozwany miał utrudniany dostęp do stacji monitoringu i zdarzyło się, że nie został wpuszczony do środka, mimo że wyraźnie podawał pracownikowi, który miał dyżur na stacji, swoje imię i nazwisko oraz to, że jest wspólnikiem spółki. Wszyscy pracownicy (...) znali pozwanego. Wspólnicy przychodzili na stację monitorowania (dowód: zeznania świadka A. N. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 00:29:48-00:30:54, zeznania świadka K. K. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 00:57:22-00:59:46).

Pismem z dnia 14 lipca 2009 roku pozwany A. Ł. wypowiedział umowę spółki cywilnej z zachowaniem 3 miesięcznego terminu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec roku obrachunkowego przypadającego w dniu 31 grudnia 2009 roku. Jako przyczynę podał niemożliwość osiągnięcia porozumienia w sprawach kluczowych pomiędzy wspólnikami. M. M. pokwitowała odbiór pisma pozwanego w dniu 5 sierpnia 2009r.

Powód P. M. (1) był zaskoczony wypowiedzeniem umowy przez pozwanego, bowiem sam ocenił, że (...) ma szansę rozwoju, chociaż wiedział, że spółka przynosi małe zyski (dowód: kopia oświadczenia k. 10 oraz k. 16 akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania świadka M. M. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 01:12:21-01:15:15, zeznania powoda w e-protokole rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019r. czas 00:40:27).

Pozwany A. Ł. uzyskawszy wiedzę, że powód P. M. (1) korzysta z bazy danych klientów (...), postanowił pójść na stację monitoringu razem ze swoim pracownikiem- informatykiem R. D. (1). R. D. (2) był znany pracownikom (...), ponieważ wcześniej dokonywał napraw na stacji monitoringu, zajmował się serwisowaniem urządzeń na stacji monitoringu spółki (...). Spółka (...) nie miała swojego pracownika w zakresie serwisowania. Pozwany z pracownikiem zaczęli zgrywać dane – listę klientów i rozmowy telefoniczne. M. M. próbowała do tego nie dopuścić, doszło do szarpaniny, bowiem M. M. zaczęła wyrwać dysk z rąk R. D. (1). Żądała opuszczenia stacji monitoringu przez pozwanego i jego pracownika. Pozwanemu nie udało się zgrać wszystkich danych – bazy klientów. Na miejsce została wezwana Policja. Po przyjeździe Policji i ustaleniu, że pozwany jest (...) spółki (...), dysk został odzyskany (dowód: zeznania pozwanego A. Ł. – e-protokół z rozprawy z 30 października 2019r. czas 00:55:57-01:03:36, wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania świadka D. T. w e-protokole rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 00:19:46-00:22:43, zeznania świadka R. M. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 00:19:46, zeznania świadka M. M. w protokole e-rozprawy z dnia 2 kwietnia 2018r. czas 00:33:49-1:05:41, zeznania świadka R. D. (1) w protokole e-rozprawy z dnia 19 października 2018r. czas 00:05:06-00:14:03).

W dniu 11 września 2009 roku powódka M. M. reprezentująca (...) Centrum (...) z siedzibą w Ł. podpisała z P. M. (1) – mężem powódki prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) P. M. (1) **umowę dotyczącą przekazania mu na własność z dniem 31 grudnia 2009 roku majątku trwałego (...) s.c.**, w tym w szczególności: stacji monitorowania alarmów (radio i telefony), trzech komputerów do obsługi stacji, komputera do internetu i nagrywania rozmów telefonicznych wraz z oprogramowaniem, agregatora prądowłórczego, filtra anteny, anteny na dachu, wyposażenia biura i stacji, w tym m.in. ksero, drukarki, mebli biurowych, aparatu telefonicznego, komputera z oprogramowaniem, TV obserwacyjnej w stacji – trzech sztuk kamer, metalowego regału i szafy, radiotelefonu, urządzenia łączności radiowej w postaci nadajników radiowych (§ 1 umowy). Ponadto, w celu realizacji na własność przekazania (...) urządzeń łączności radiowej w postaci nadajników radiowych wyżej wymienionych (...) s.c. zobowiązała się przekazać w postaci cesji obowiązków i uprawnień (...):

1. linie telefoniczne stacjonarne 7 linii,
2. linie telefoniczne komórkowe 4 linie z aktywnymi umowami bez możliwości wypowiedzenia,
3. częstotliwość 4 zezwolenia,

4. prawa i obowiązki wynikające z umów o monitorowanie systemów alarmowych, a w szczególności własność urządzeń łączności radiowej w postaci nadajników radiowych (nie mniej niż 380 umów),

5. prawa i obowiązki wynikające z umowy najmu lokalu przy ul (...) w Ł.;

w taki sposób, aby skutek przenoszący te prawa i obowiązki nastąpił z dniem 1 stycznia 2010 roku (§ 3 umowy). Za majątek trwały wymieniony w § 1 umowy określono sumę 5.000 zł. Za urządzenia łączności radiowej określono sumę na kwotę 10.000 zł. Powyższa płatność (10.000 zł) miała nastąpić w terminie 7 dni od dokonania wszystkich cesji, o których tam mowa. Zaś płatności powyższe wyczerpują wszelkie roszczenia (...) wobec (...) w szczególności z tytułu zgody na przejście praw i obowiązków z umów wynikających z § 3 umowy. Ponadto, strony uzgodniły, że do dnia 31 grudnia 2009 roku (...) samodzielnie będzie świadczyć obsługę monitorowanych klientów. W § 6 strony ustaliły, że w celu umożliwienia (...) przejęcia urządzeń łączności radiowej w postaci nadajników radiowych (...):

1. przeniesie na (...) prawa i obowiązki w postaci cesji wszystkich obsługiwanych przez siebie klientów, na co (...) wyraża zgodę. Cesja praw i obowiązków będzie miała skutek od dnia 1 stycznia 2010 roku;

2. przekaże (...) wszystkie umowy i inne dokumenty przekazane cesjami, a wyszczególnione w § 3 umowy,

3. dokona skutecznego powiadomienia stron umów wskazanych w § 3 o cesji obowiązków i uprawnień przekazanych (...),

4. z uwagi na niepotrzebny czas na demontaż urządzeń łączności radiowej w postaci nadajników radiowych oraz ustalenie miejsca ich montażu (...) dokona wszelkich starań by zapewnić możliwość (...) czasowego kontynuowania monitorowania obiektów,

5. konfiguracja sprzętowa jak i programowa urządzeń wskazanych w § 1 do punkt 12 oraz punkt 17 będzie zgodna ze stanem na dzień zawarcia niniejszej umowy,

6. prawa i obowiązki wynikające z § 3 muszą zostać przekazane (...) w nieprzekraczalnym terminie do 25 listopada 2009 roku ze skutkiem od 1 stycznia 2010 roku.

Strony ustaliły kary umowne w wysokości 300.000 zł za niedotrzymanie terminu z § 6 ust. 6 umowy przez (...) lub braku realizacji § 1 lub § 3 i § 16 pkt 5 umowy, a także odsetki maksymalne w razie niedotrzymania przez (...) terminu płatności zobowiązań wynikających z § 4 umowy. Zaś w razie niedotrzymania przez (...) terminu wskazanego w § 6 punkt 6 lub braku pełnej realizacji § 1 lub § 3 i § 6 pkt 5 (...) była uprawniona do odstąpienia od umowy w całości lub w części – do wyboru (...), co nie zwalniało (...) z obowiązku zapłacenia kary umownej.

Umowa została podpisana przez M. M. oraz P. M. (1) (dowód: kopia umowy (...) z (...) k. 11- 12 akt, zeznania świadka M. M. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 01:15:15-01:19:10, zeznania powoda w e-protokole rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019r. czas 00:45:24-00:59:21).

Do powyższej umowy w dniu 18 września 2009 roku podpisano aneks zmieniający m.in.. uregulowanie zawarte w § 5 umowy i stanowiąc, że do dnia 31 grudnia 2009 roku i od 1 stycznia 2010 roku (...) samodzielnie będzie świadczyć obsługę monitorowanych klientów. Do § 7 umowy wpisany został punkt stanowiący, iż za niedotrzymanie przez (...) terminu wskazanego w § 3 ust. 2 umowy lub braku realizacji § 3 punkt 2 umowy, to jest jeśli (...) nie przekaże współnikom spółki cywilnej (...) cesji praw i obowiązków wynikających z pozostałych do jej dyspozycji umów o monitorowanie systemów alarmowych, a wcześniej otrzymanych od (...) z wyłączeniem praw do nadajników radiowych (...), zapłaci na rzecz M. M. i A. Ł. właścicieli (...) karę umowną w kwocie 600.000 zł jako zapłata za przejęte do obsługi obiekty i czerpanie z tego tytułu zyski.

Aneks do umowy został podpisany przez M. M. oraz P. M. (1). Cesja obejmowała tylko tą część majątku, która służyła do bezpośredniej obsługi klientów. Nie obejmowała majątku w postaci chociażby pieniędzy zgromadzonych na kontach,

czy prawa do nazwy (...)u (dowód: kopia aneksu do umowy (...) z (...) k. 13- 14 akt, zeznania świadka M. M. w protokole e-rozprawy z dnia 2 kwietnia 2018r. czas 01:21:04-01:39:01).

Pozwany A. Ł. nie wiedział, że P. M. (1) chce kupić firmę (...). Dowiedział się o tym na jednej ze spraw sądowych. Wcześniej wiedział jedynie o ogólnych planach przejęcia przez męża powódki spółki (...), na które się nie zgadzał, ponieważ prowadziły do negatywnych dla spółki skutków- wybycia się klientów (...).

Pozwany od części klientów dowiedział się w tym czasie, że była umowa cesji i dlatego też zaczął wysyłać pisma do kontrahentów, że nie wyrażał zgody na takie przejęcie przedsiębiorstwa.

Dla pozwanego, z jego własnych kalkulacji wynikało, że przedsiębiorstwo można sprzedać za 200.000-300.000zł (dowód: zeznania pozwanego A. Ł. – e-protokół z rozprawy z 30 października 2019r. czas 00:25:28-00:34:59, pismo powoda do klientów k. 20 akt).

Gdyby pozwany wiedział o treści umowy, jaką współniczka spółki (...) zawarła z powodem, to nigdy nie wyraziłby na nią zgody, bowiem umowa nie miała żadnego logicznego, ani ekonomicznego uzasadnienia.

Brak było wyceny majątku spółki (...) lub prowadzonego przez nią przedsiębiorstwa przez rzeczoznawcę, a powód P. M. (1) sam dokonał oszacowania majątku spółki (...). Umowa prowadziła do utraty klientów przez (...), co było najcenniejszym elementem i zawierała rażąco wygórowaną karę umowną, na którą pozwany by się nie zgodził (dowód: zeznania pozwanego A. Ł. – e-protokół z rozprawy z 30 października 2019r. czas 00:25:28-00:34:59).

Gdyby pozwany wiedział wcześniej, że M. M. planuje zawarcie umowy z mężem, to sam chciałby uczestniczyć w rozmowach, ponieważ był zainteresowany zakończeniem działalności spółki, przeprowadzeniem likwidacji i rozliczeniem się ze współniczką (dowód: zeznania pozwanego A. Ł. – e-protokół z rozprawy z 30 października 2019r. czas 00:51:58-00:55:57).

Pozwany próbował w tym okresie nawiązać kontakt ze współniczką, ale bezskutecznie (dowód: zeznania pozwanego A. Ł. – e-protokół z rozprawy z 30 października 2019r. czas 01:34:56).

Powód P. M. (1) w okresie (...) spółki (...) podpisywał umowy z klientami spółki (...) z logo spółki (...), podając informację o wpisaniu jego danych przy dokonywaniu wpłat tytułem wynagrodzenia (dowód: kopie umów k. 301 - 320 akt XGC 860/15 SO w Ł. (...), wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Powód P. M. (1) odstąpił w dniu 26 listopada 2009r. częściowo od podpisanej umowy **w zakresie** lokalu, urządzeń łączności radiowej znajdujących się u klientów (...), przekazania praw i obowiązków z umów z linii telefonicznej, przekazania praw i obowiązków z umów o monitorowanie systemów alarmowych, zaś spółka cywilna (...) nie została obciążona żadnymi karami umownymi.

Powód odstąpił od umowy, ponieważ spółka (...) nie wywiązała się z umowy- nie przekazała klientów i nie przepisała umów dotyczących częstotliwości i linii telefonicznych (dowód: odstąpienie od części umowy k. 15 akt, zeznania świadka M. M. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 01:33:30, zeznania powoda w e-protokole rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019r. czas 00:59:21).

W trakcie procesu likwidacji powódka prowadziła rozmowy ze spółkami (...), (...), które oferowały 9 – krotność abonamentu wpływającego do (...). Do (...) wpływało netto około 40.000 zł (dowód: kopie pism k. 17 -19 akt XGC 860/15 SO w Ł. (...), wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Na skutek problemów w spółce (...) jej pracownicy (cała stacja monitoringu) dostali wypowiedzenie stosunku pracy. Pracownicy (...) pracowali formalnie do 31 grudnia 2009 roku. W rzeczywistości kilku pracowników pracowało przez

2 miesiące. Pozwany przygotowywał wypowiedzenia pracownikom, które miała podpisać M. M. (dowód: wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Głównym majątkiem spółki była baza klientów. W najlepszym momencie było ich 700, a na koniec około 400. Wyposażenie stacji stanowiły urządzenia związane z monitoringiem oraz wyposażenie biurowe. Cena zakupu stacji monitoringu wynosiła 40 tysięcy złotych do tego była antena, filtr za 2 tysiące złotych. Były kamery, komputery. Wszystko razem było warte około 30- 40 tysięcy złotych. Były to urządzenia, które miały certyfikaty i mogły być eksploatowane. Wyposażenie biurowe, regał, biurka o wartości niewielkiej około 2 tysiące złotych. Spółka (...) posiadała dwa lokale w Ł. („na M.”)- w jednym znajdowała się stacja monitoringu spółki i był to lokal wynajmowany, a w drugim znajdowało się biuro. Spółka (...) zakupiła w 1997 roku stację monitorującą, gdzie znajdowały się drukarki, telefony, były cztery linie do odbiorów telefonu były 2, krzesła, fotele, regały. W drugim pomieszczeniu o charakterze socjalnym znajdowały się kanapa i szafy. W drugim lokalu znajdowały się dokumenty spółki (...) np. umowa o pracę, faktura sprzedaży, korespondencja. Tam pracowała 1 osoba.

Po (...) spółki (...) nie pozostały żadne wartościowe rzeczy w zajmowanych przez nią wcześniej lokalach. Uporządkowaniem jednego lokalu zajęła się M. M., a drugiego -R. K. na zlecenie pozwanego (dowód: wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

O wypowiedzeniu umowy przez pozwanego, spółka (...) informowała swoich klientów, wysyłając do nich pisma. Zarówno M. M. jak i pozwany wysyłali informacje do klientów o cesji spółki. M. M. oraz powód P. M. (1) informowali o przejściu spółki (...) przez (...) i możliwości kontynuowania współpracy z tą firmą. W pismach podawano numer telefonu M. M. i pracownika (...) (dowód: uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 – 1399; kopie pism k. 9 -10 akt XGC 860/15 SO w Łodzi- wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania świadka A. N. w protokole e-rozprawy z dnia 28 listopada 2017r. czas 00:32:19-00:34:06).

W okresie między lipcem a grudniem 2009 roku były wspólnik (...) spółki cywilnej A. Ł. współpracował z (...) w celu zapewnienia kontynuacji usług ochrony klientom (...) i przełączenia ich do systemu ochrony spółki (...). Na jego zlecenie takie czynności wykonywali pracownicy jego firmy działającej pod nazwą (...) R. D. (2) i W. K. oraz podwykonawcy m.in. M. C.. (...) klientów polegało na podłączaniu nadajników i urządzeń do monitorowania i podłączenie do stacji monitorowania (...). Do 31 grudnia 2009 roku klienci byli monitorowani dwutorowo. Na skutek prowadzonych działań doszło do utraty ponad 100 klientów spółki (...) na rzecz (...). W okresie od września do grudnia klienci firmy (...) otrzymywali oferty współpracy z (...), co skutkowało tym, że od 1 stycznia 2010 roku (...) rozpoczęło świadczenie usług co najmniej 115 klientom spółki (...). Do końca 2009 roku (...) otrzymała pełne wynagrodzenie od klientów, którzy następnie stali się klientami (...). Klienci sami decydowali o przejściu do spółki (...), nie byli do tego zmuszani (dowód: kopie pism k. 121, 124 akt XGC 860/15 SO w Ł. (...); uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 – 1401 verte, wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Klienci (...) otrzymywali oferty współpracy, także z innych spółek. Część klientów straciła zaufanie do spółki (...) i po powzięciu wiadomości o rozwiązaniu spółki (...) zrezygnowała z usług (...), podjęła współpracę z innymi firmami ochroniarskimi (dowód: uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1398 – 1399; wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Po likwidacji spółki pozwany nie dostał żadnych pieniędzy (dowód: wyrok z uzasadnieniem w sprawie o sygnaturze akt XGC 860/15 SO w Łodzi- akta dołączone do przedmiotowej sprawy, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 903/13 k. 1402akt).

Pozwany A. Ł. zarzucił wspólnicze M. M., że we wrześniu 2009 roku dokonała przewłaszczenia udziału we współwłasności składników majątkowych oraz praw majątkowych spółki (...). W tej sprawie toczyło się postępowanie

sądowe, które następnie umorzono (dowód: kopia postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. (...) w sprawie o sygn. akt IV K 173/14 k.58-61 akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy, należy podnieść, że wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia okoliczności były już przedmiotem ustaleń, analizy i oceny prawnej w licznych sprawach sądowych prowadzonych między wspólnikami spółki cywilnej, jak też z udziałem P. M. (1). I tak Sąd miał do dyspozycji nie tylko dokumenty prywatne, ale urzędowe w postaci orzeczeń sądowych ze spraw Sądu Okręgowego w Ł. (...) o sygnaturach: ***IIC 1696/11, XII GC 47/10, II C 903/13, XGC 860/15, XIII GC 949/09, XII GC 47/20***. Dodatkowo zostały dołączone akta o sygnaturze IICO 124/12.

W sprawie o sygnaturze akt ***XIII GC 948/09*** Sądu Okręgowego w Ł. (...) zapadł prawomocny wyrok, oddalający powództwo A. Ł. o ustalenie nieważności umowy, z której powód wywodzi roszczenie dochodzone w sprawie niniejszej. Sądy obu instancji rozstrzygnęły, że M. M. miała prawo reprezentować obydwójce wspólników (...) s.c. przy zawieraniu umowy z 11 września 2009 r. Sądy ***przesądziły o ważności tej umowy***.

Należy podnieść, że ***dokonana przez Sąd w sprawie XIII GC 948/09 kwalifikacja materialnoprawna umowy wiąże Sąd i jest objęta powagą rzeczy osądzonej***. Sąd poczynił ustalenia co do rodzaju umowy łączącej strony, jej postanowień. Zatem, treść umowy między stronami, prawa i obowiązki stron były podstawą sporu i stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia we wskazanej sprawie o ustalenie. Odmiennie ustalenia Sądu w niniejszej sprawie naruszyłyby dyspozycję ***art. 366 k.p.c.***, zgodnie z którym, wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Wyrok sądu, który uzyskał prawomocność formalną (art. 363 k.p.c.), obok wynikającej z art. 365 k.p.c. mocy wiążącej, uzyskuje także cechę powagi rzeczy osądzonej. Powaga rzeczy osądzonej jest negatywnym aspektem prawomocności wyroku i polega na niedopuszczalności ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, która została już prawomocnie osądzona (ne bis in idem). W niniejszej sprawie z uwagi na fakt, że powodem jest P. M. (1) można mówić o rozszerzonej powadze rzeczy osądzonej również w kontekście relacji z podmiotem trzecim.

Zakresu przedmiotowy powagi rzeczy osądzonej, zgodnie z art. 366 k.p.c. wyznacza także podstawa sporu. Powaga rzeczy osądzonej oznacza prekluzję materiału procesowego (faktycznego) sprawy, która to prekluzja stoi na przeszkodzie odmiennemu rozstrzygnięciu sprawy na podstawie faktów, które stanowiły podstawę prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy (W. Broniewicz, *Prawomocność...*, s. 80; M. Sawczuk, *Ponowne orzekanie...*, s. 19 i n.; tenże (w:) *System prawa procesowego cywilnego*, t. 3, *Zaskarżanie orzeczeń sądowych*, red. W. Siedlecki, Ossolineum 1986, s. 76 i n.).

Jak wynika z powyższego, ustalenia co do rodzaju i zakresu świadczenia jednej i drugiej strony, zasady rozliczeń w ramach umowy zostały prawomocnie ustalone i tym zakresem Sąd jest związany.

W świetle logiki, zasad doświadczenia życiowego należy przyjąć za niewiarygodne zeznania świadka M. M. i zeznania powoda P. M. (1), że pozwany przed zawarciem umowy z 11 września 2009 r. wiedział o jej treści i mógł ją skonsultować. Pismo z dnia 2 września 2009 w aktach XIII 949/09 wraz z dowodem nadania listu poleconego, które miałyby potwierdzić, że ż. M. M. przedstawiła projekt umowy pozwanemu celem zgłoszenia uwag, nie może skutecznie jeszcze dowodzić, że pismo dotarło do adresata i mógł zapoznać się z jego treścią. Gdyby tak było, to zapewne przy takiej treści umowy, co wyjaśniał w czasie zeznań pozwany, nigdy nie zgodziłby się na jej postanowienia, przejęcie klientów na dwa lata, bez gwarancji zwrotu takiej samej liczby klientów (umów), nie wspominając o rażąco wygórowanej karze umownej. M. M. nie wyznaczała żadnego spotkania, choć należałoby oczekiwać rozmów wspólników spółki cywilnej z P. M. (1) i przeprowadzeniem z nim negocjacji, by uniknąć wszelkich podejrzeń co do rzeczywistych intencji kontraktu, a to w sytuacji, gdy do umowy stają małżonkowie, a wspólnicy spółki cywilnej są w konflikcie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się bezzasadne.

Odnosząc się do najważniejszych dla rozstrzygnięcia kwestii należy podnieść, że:

Instytucja kary umownej uregulowana została w **art. 483 § 1 k.c.** Zgodnie z treścią przytoczonego artykułu można zawrzeć w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

Zaś w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez dłużnika, omawiany przepis zastępuje art. 471 k.c., a wynika stąd oczywista konstatacja, że nie chodzi tu o każdy przypadek naruszenia przez dłużnika istniejącej więzi zobowiązaniowej, ale tylko o taki, za który dłużnik odpowiada. Prostą konsekwencją powyższego ustalenia jest konieczność zbadania, jak w ocenianym stosunku obligacyjnym kształtuje się zakres okoliczności obciążających dłużnika (por. Nb. 9 do art. 483 [w:] E. Gniewek (współred.), Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. 6, Warszawa 2014). Z drugiej strony z uwagi m.in. na funkcję symplifikacyjną kary umownej nie tylko pozwany zwolniony jest od obowiązku dowodzenia szkody, ale wręcz zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody (vide uchwała SN {7} z 6 listopada 2003 r. III CZP 61/03, OSNC 2004/5/69); z tego względu nie sposób więc obciążyć pozwanego – wierzyciela ciężarem udowodnienia związku między niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania przez dłużniczkę a szkodą wierzyciela, albowiem stanowiłoby to również wymóg pośredniego dowodzenia poniesionej szkody. Oznacza to, że wierzyciela w sprawie o zasądzenie kary umownej, obciąża jedynie ciężar dowodu w zakresie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez dłużnika.

Do przedmiotowo istotnych elementów zastrzeżenia kary umownej zaliczyć należy określenie zobowiązania, którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie zrodzi obowiązek zapłaty kary umownej oraz określenie świadczenia pieniężnego stanowiącego karę umowną. Nawiązując do elementu, jakim jest wskazanie zobowiązania należy podkreślić, że zobowiązanie to ma mieć charakter zobowiązania niepieniężnego obligującego dłużnika do świadczenia, ponadto zobowiązanie to może mieć swoje źródło zarówno w umowie stron jak i pozaumowne. Strony mają dowolność w kształtowaniu kary umownej. Oznacza to również, że mogą ją zastrzec na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania lub też powiązać obowiązek jej zapłaty z określonym przejawem jej niewykonania lub nienależytego wykonania.

Co tyczy się określenia świadczenia pieniężnego stanowiącego karę umowną, doktryna wskazuje, że strony formułując omawiane dodatkowe zastrzeżenie umowne powinny wskazać ją oznaczoną kwotą lub posłużyć się innym miernikiem odnoszącym się do stałej wartości ukształtowanym w taki sposób, aby wyliczenie wartości kary umownej było jedynie czynnością arytmetyczną.

Aby mówić o powstaniu obowiązku świadczenia kary umownej niezbędne jest łączne wystąpienie następujących przesłanek: istnienie skutecznego postanowienia umownego kreującego obowiązek świadczenia kary oraz niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność. Istotne znaczenie w przypadku analizy przesłanek warunkujących powstanie obowiązku zapłaty kary umownej jest rozkład ciężaru dowodnego. Na wierzycielu ciąży powinność wykazania przesłanki istnienia ważnego postanowienia umownego odnoszącego się do zastrzeżenia kary umownej oraz powinność wykazania faktu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego, do którego odnosi się kara umowna. Na wierzycielu nie ciąży powinność wykazania okoliczności świadczących o odpowiedzialność dłużnika, bowiem korzysta on z domniemania wynikającego z art. 471 k.c. określającego odpowiedzialność odszkodowawczą dłużnika. Stosownie do treści art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że wykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Obalenie domniemania ponoszenia przez dłużnika odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania spoczywa na nim. Wykazanie zaistnienia okoliczności powodujących niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niezależnych od dłużnika i na które dłużnik nie miał wpływu powodować będzie uchylenie się dłużnika od zapłaty kar umownych.

W odniesieniu do kary umownej należy poruszyć również kwestię dopuszczalności zastrzeżenia kary umownej za odstąpienie od umowy lub jej wypowiedzenie. Jak wskazuje doktryna postanowienie takie należy rozumieć, jako obowiązek zapłaty kary umownej za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie zobowiązania niepieniężnego, o ile to zdarzenie stało się podstawą odstąpienia od umowy przez drugą stronę.

Kara umowna spełnia również następujące funkcje: kompensacyjną, symplifikującą, prewencyjną (stymulującą) oraz represyjną.

Funkcja kompensacyjna oznacza, że kara umowna stanowi dla wierzyciela surogat odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego. Świadczenie kary umownej prowadzi do naprawienia w całości lub w części szkody powstałej po stronie wierzyciela. W tym zakresie wspomniana funkcja kary umownej zbiega się z tradycyjnie pojmowaną funkcją kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej. Ustalając wysokość kary umownej, strony powinny brać pod uwagę jej zasadniczo kompensacyjny charakter, dostosowując wysokość kary do wartości potencjalnej szkody albo zastrzegając na rzecz wierzyciela uprawnienie do dochodzenia naprawienia szkody w zakresie przewyższającym ustaloną karę.

Funkcja symplifikująca ma ułatwić wierzycielowi dochodzenie roszczenia o karę umowną poprzez brak konieczności po stronie powoda do wykazania wysokości szkody a nawet okoliczności jej powstania. W procesie o karę umowną inicjatywa dowodowa wierzyciela skupia się na wykazaniu istnienia skutecznego zastrzeżenia kary oraz faktu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Okoliczności powstania szkody i jej wysokość nie są natomiast całkowicie pozbawione znaczenia prawnego. Kwestie te mogą być przez sąd badane na potrzeby ewentualnego miarkowania kary umownej.

Funkcja prewencyjna ma mobilizować dłużnika do prawidłowego wykonania zobowiązania, zaś funkcja represyjna powoduje, że w przypadku nienależytego wykonania lub niewykonania zobowiązania niepieniężnego, kara umowna staje się cywilnoprawną sankcją za jego działanie lub zaniechanie. W wielu wypadkach dochodzona przez wierzyciela kara umowna stanowi w części naprawienie powstałej szkody, w pozostałej części zaś jest pieniężną sankcją wobec dłużnika za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Instrument sądowego miarkowania kary (art. 484 § 2 k.c.) pozwala zapobiec wykorzystaniu represyjnej funkcji kary umownej do uzyskania przez wierzyciela korzyści rażąco nieproporcjonalnej w stosunku do stopnia naruszenia zobowiązania oraz doznanej szkody (SPP T.5, red. Łętowska, Warszawa 2013, wyd. 2, Legalis).

Dodatkowo należy wskazać, że istnieje możliwość **miarkowania kary umownej**. Przewidziane w przepisie art. 484 § 2 k.c. uprawnienie dłużnika do żądania obniżenia kary przysługującej kontrahentowi z uwagi na ziszczenie się okoliczności przewidzianych w umowie stron, jest materialnoprawnym środkiem jego obrony przed uzasadnionym żądaniem wierzyciela, prowadzącym, w razie uwzględnienia przez sąd tego zarzutu, do częściowego oddalenia powództwa. Miarkowanie kary umownej jest przejawem prawa sądu do ingerencji w stosunki umowne równorzędnych podmiotów; katalog kryteriów pozwalających na zmniejszenie kary umownej jest otwarty, co zapewnia możliwość elastycznego orzekania w tym zakresie, pod warunkiem jednak, że takie żądanie zostanie przez dłużnika zgłoszone i wykazane (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 401/10, nie publ., z dnia 23 maja 2013 r., IV CSK 644/12, nie publ. i z dnia 15 października 2008 r., I CSK 126/08, nie publ.).

Jednakże dostrzec należy, że w orzecznictwie prezentowany był pogląd, zgodnie z którym jeżeli przedmiotem żądania pozwu jest zasądzenie kary umownej, a strona pozwana wnosi o oddalenie powództwa, to uznać należy, że w żądaniu dłużnika nieuwzględniania roszczenia o zapłatę kary umownej mieści się również żądanie zmniejszenia tej kary (vide wyroki SN z: 14 lipca 1976 r. I CR 221/76, OSNC 1977/4/76; 16 lipca 1998 r. I CKN 802/97, OSNC 1999/2/32). Należy więc wskazać, że – zgodnie z art. 484 § 2 k.c. – jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. Ustawodawca w art. 484 § 2 k.c. posłużył się pojęciem „**rażącego wygórowania kary umownej**”, nie wskazując jednak ścisłych kryteriów w tym zakresie. Nie ulega wątpliwości, że użycie zwrotu niedookreślonego pozostawia sądowi możliwość dostosowania przyjętych kryteriów oceny do występujących in casu postanowień kontraktowych

dotyczących kary umownej, jak również do okoliczności faktycznych i skutków niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. W orzecznictwie i literaturze przyjęto, że kryteria odniesienia dla dokonywanej przez sąd oceny wysokości kary umownej w kontekście jej rażącego wygórowania stanowią między innymi: stosunek pomiędzy wysokością kary, a wartością całego zobowiązania głównego, zakres i czas trwania naruszenia przez dłużnika powinności kontraktowych, wagę naruszonych postanowień kontraktowych, zagrożenie dalszymi naruszeniami powinności kontraktowych, zgodny zamiar stron w zakresie ustalania celu zastrzeżenia kary umownej w określonej wysokości (np. uwypuklenie przez strony funkcji represyjnej). Skoro instytucja miarkowania kary umownej należy do tzw. praw sędziowskich, to wybór kryteriów, na podstawie których wysokość kary umownej zostanie poddana kontroli, należy do sądu. Trzeba mieć jednak na uwadze i to, że kara umowna musi być rażąco wygórowana, czyli że zachodzi ewidentna kwalifikowana niewspółmierność wysokości kary, do tej która powinna być należna w danej sytuacji, przy czym sama wysokość stawki kary umownej nie przesądza o „rażącym wygórowaniu” (por. K.Z. w: G., M. Komentarz KC 2013, str. 907). Jak wskazał przy tym Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 13 czerwca 2016 r. (I ACa 125/16) miarkowanie kary umownej winno odnosić się do okresu, w którym kontrahent pozostawał w opóźnieniu.

Odnosząc powyższe uwagi do przedmiotowej sprawy należy podnieść, że:

- strony ustaliły kary umowne w wysokość 300.000 zł za niedotrzymanie terminu z § 6 ust. 6 umowy przez (...) lub braku realizacji § 1 lub § 3 i § 16 pkt 5 umowy,
- umowa jest ważna, podobnie, jak zastrzeżenie kary umownej jest ważne w świetle art. 58 k.c.,
- ustalone okoliczności sprawy wykazały, że pozwany, jak i M. M. nie wykonali świadczenia w wyznaczonym terminie umownym,
- za brak wykonania świadczenia pozwany nie powinien ponosić odpowiedzialności, ponieważ nie ponosi odpowiedzialności za zwłokę w wykonaniu umowy; o treści umowy nie został poinformowany i nie został wezwany przez powoda lub przez współniczkę spółki cywilnej do wykonania tej umowy.

Brak, jest w ocenie Sądu, podstaw do naliczania kary umownej. Nawet, gdyby przyjąć inny pogląd i co do zasady uznać żądanie pozwu to i nawet miarkowanie kary umownej byłoby krzywdzące dla strony pozwanej. W całości należałoby oddalić żądanie na podstawie art. 5 k.c. jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a to w sytuacji, gdy ustalono, że :

- było brak zawiadomienia pozwanego o umowie,
- nie było z nim konsultacji warunków umowy,
- powód wiedział o konflikcie wspólników, zatem sam powinien nawet dążyć do podjęcia skutecznych rozmów z pozwanym, by uniknąć wszelkich nieporozumień co do warunków umowy i motywów jej zawarcia,
- warunki umowy odbiegają od realiów i warunków rynkowych, i nawet mimo swobody zawierania umów, nie można nie zauważyć, że są rażąco niekorzystne dla pozwanego jako wspólnika, który wyzbywa się czasowo przedsiębiorstwa, zysków z tym związanych i nie ma żadnych realnych gwarancji i możliwości powrotu do prowadzonej działalności gospodarczej, odzyskania klientów, wstąpienia w prawa i obowiązki w umowach dotyczących np. linii telefonicznych, urządzeń radiowych itp.,
- powód w ogóle nie wykazał jakiegokolwiek szkody po swojej stronie z uwagi na brak wykonania umowy- twierdzenia powoda nie zostały poparte żadnymi dowodami,
- powód sam odstąpił od części umowy i w tej sytuacji kara umowna w ogóle byłaby nienależna,
- powód żąda kary umownej tylko od jednego ze wspólników spółki cywilnej (...), mimo że faktycznie likwidacją spółki zajmowała się M. M..

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nimi powoda jako stronę przegrywającą spór. Rozliczenie kosztów procesu co do wysokości pozostawiono referendarzowi sądowemu na podstawie art. 108 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

1. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.
2. uzasadnienie sporządzone przez sędziego.